AH 526
2026Z18650

Antwoord van staatssecretaris Van Bruggen (Justitie en Veiligheid), mede namens de minister van Justitie en Veiligheid (ontvangen 2 november 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2026-2027, nr. 210

Vraag 1
Kent u het bericht [1] dat familierechtadvocaten steeds vaker worden bedreigd en geïntimideerd? Zo ja, wat vindt u van dit bericht?

Antwoord op vraag 1
Ja. Het bericht en de ervaringen die daarin worden beschreven zijn zorgwekkend. Advocaten moeten hun werk onafhankelijk, veilig en zonder druk of intimidatie kunnen uitvoeren. Bedreiging van een advocaat raakt niet alleen de betrokken advocaat persoonlijk, maar kan ook gevolgen hebben voor de toegang tot het recht en voor de rechtsbescherming van cliënten.

Uit het onderzoek Agressie, bedreiging en intimidatie richting advocaten 2026 van Ipsos I&O, in opdracht van de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), blijkt dat advocaten binnen het personen- en familierecht relatief vaak met agressie, bedreiging en intimidatie te maken krijgen. Bedreigingen kunnen voortkomen uit georganiseerde criminaliteit, maar ook uit hoogoplopende emoties en conflicten tussen cliënten en wederpartijen in bijvoorbeeld complexe scheidingen of situaties van huiselijk geweld.

De uitkomsten van het Ipsos I&O-onderzoek onderstrepen het belang van een brede aanpak waarin ondersteuning en bescherming van bedreigde advocaten vooropstaan.

Vraag 2
Hoeveel meldingen van bedreiging en intimidatie van advocaten zijn er de afgelopen vijf jaar jaarlijks gedaan, en hoeveel daarvan betroffen familierechtadvocaten?

Antwoord op vraag 2
Uit landelijke cijfers van het dekenberaad blijkt dat het aantal meldingen van bedreigde advocaten bij de dekens in de elf arrondissementen is toegenomen. Sinds 2023 worden bedreigingen uniform geregistreerd. In 2023 zijn 116 meldingen geregistreerd, in 2024 204 en in 2025 212. Het betreffen meldingen die rechtstreeks bij de dekens zijn binnengekomen. Er wordt daarbij niet geregistreerd naar rechtsgebied, zodat niet kan worden aangegeven hoeveel meldingen familierechtadvocaten betroffen.

De onderzoeksresultaten van Ipsos I&O over 2026 laten zien dat 44% van de deelnemende advocaten in de voorafgaande twaalf maanden minimaal één vorm van agressie meemaakte. Daarvan kreeg 31% te maken met intimidatie, 12% met bedreiging en 3% met fysieke agressie. Dit zijn uitkomsten van een enquête onder advocaten en dus geen meldingscijfers.

Vraag 3
Hoeveel van deze meldingen over de afgelopen vijf jaar hebben geleid tot resp. aangifte, strafrechtelijk onderzoek en vervolging?

Antwoord op vraag 3
Er kan niet specifiek worden aangegeven hoeveel van de meldingen betreffende advocaten hebben geleid tot aangifte, strafrechtelijk onderzoek en vervolging. Bij politie en OM worden cijfers over agressie en geweld geregistreerd onder de doelgroep ‘Veilige Publieke Taak’ (VPT), waar meerdere beroepsgroepen onder vallen. Er wordt niet per afzonderlijke beroepsgroep (zoals advocaten) geregistreerd.

Vraag 4
Worden bedreigingen van advocaten vanwege hun beroepsuitoefening volgens het kabinet voldoende serieus en met voldoende urgentie opgepakt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 4
Ja. Bedreigingen van advocaten worden zeer serieus genomen. Advocaten vervullen een essentiële rol in de rechtsstaat; druk, bedreiging en intimidatie kunnen hun veiligheid aantasten en hun onafhankelijke beroepsuitoefening beïnvloeden.

De politie en het OM hanteren de Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA) voor agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak (waaronder advocaten) voor een eenduidige, effectieve en snelle afhandeling. De ELA zijn recent geëvalueerd en herzien om opsporings- en vervolgingsbeleid met meer prioriteit en kwaliteit uit te voeren.

Daarnaast is per 1 oktober 2026 de OM-richtlijn voor fysiek geweld tegen functionarissen met een publieke taak in werking getreden, waarmee het OM hogere sancties beoogt. Ervaringen van advocaten en bevindingen uit Ipsos I&O laten zien dat verdere verbetering nodig is, met name bij herkenning, opvolging en terugkoppeling van meldingen en aangiften. Daarop wordt ingezet in de keten en binnen de advocatuur.

Vraag 5
Waar kunnen advocaten die worden bedreigd laagdrempelig melden en welke ondersteuning krijgen zij vervolgens? Vindt u deze handelwijze afdoende?

Antwoord op vraag 5
In acute situaties kunnen advocaten te allen tijde contact opnemen met de politie via 112. Niet-acute situaties kunnen bij de politie worden gemeld; het uitgangspunt van de herziene ELA is dat meldingen van agressie en geweld directe opvolging krijgen.

Van belang is dat advocaten erop kunnen vertrouwen dat meldingen en aangiften zorgvuldig worden opgepakt en dat waar nodig passende ondersteuning beschikbaar is. De bereidheid om melding te maken of aangifte te doen hangt mede samen met de ervaringen van advocaten met de opvolging daarvan. Advocaten kunnen situaties van druk, dreiging of intimidatie bespreken met de deken in hun arrondissement. Dit is van belang, mede gezien de geheimhoudingsplicht van advocaten en de bijzondere positie van de deken. De deken kan adviseren over het doen van aangifte (bijvoorbeeld over welke elementen kunnen worden gedeeld) en heeft in ernstige gevallen korte lijnen met het OM en de politie in het arrondissement.

Verder zijn verschillende ondersteuningsvoorzieningen beschikbaar: de 24/7 noodtelefoon voor advocaten, het aanvragen van een noodknop (binnen 24 uur leverbaar), veiligheidsscans van kantoor of woning en – in concrete dreigingssituaties – afscherming van persoonsgegevens bij het Kadaster. In specifieke situaties waarin de onafhankelijkheid van de advocaat in het geding komt, kunnen vertrouwensadvocaten worden ingeschakeld. Ook worden diverse weerbaarheidstrainingen aangeboden, generiek en doelgroep-specifiek (o.a. familierecht, advocaten met gedetineerde cliënten, advocaat-stagiairs).

Vraag 6
Welke concrete acties zijn de afgelopen jaren ondernomen om bedreiging en intimidatie van advocaten tegen te gaan, en wat zijn daarvan de resultaten?

Antwoord op vraag 6
Binnen de strafrechtketen zijn de Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA) tussen politie en OM herzien (zie ook antwoord op vraag 4). Advocaten zijn één van de doelgroepen waarop de ELA ziet.

Binnen de advocatuur zijn ondersteuningsvoorzieningen structureel verankerd en doorontwikkeld, waaronder de noodtelefoon, vertrouwensadvocaten, veiligheidsscans, weerbaarheidstrainingen en de mogelijkheid tot afscherming van persoonsgegevens. Deze maatregelen hebben geleid tot betere bereikbaarheid van ondersteuning, snellere schakeling met veiligheidspartners en toegenomen bewustzijn binnen de beroepsgroep. Voor de maatregelen die de afgelopen jaren binnen de advocatuur zijn getroffen en de resultaten daarvan wordt verwezen naar het antwoord op vraag 9.

Vraag 7
Deelt u de mening dat het risico bestaat dat deze bedreigingen ertoe leiden dat advocaten bepaalde zaken, bijvoorbeeld rond huiselijk geweld en complexe scheidingen, niet meer willen aannemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 7
Ja, dat risico bestaat. Uit het onderzoek van Ipsos I&O blijkt dat ongeveer een derde van de advocaten in de beroepsuitoefening wordt beïnvloed door het risico om met agressie te worden geconfronteerd. Bij advocaten die een ernstig incident hebben meegemaakt, geldt dit voor ongeveer twee derde. Van de advocaten die een ernstig incident hebben meegemaakt, geeft een derde aan dat dit gevolgen heeft gehad voor de wijze waarop zij hun beroep uitoefenen; onder meer voor de cliënten en zaken die zij aannemen. Bijna een op de vijf advocaten die een incident meemaakten, heeft weleens overwogen met het beroep te stoppen; onder degenen die het incident als ernstig beoordeelden, loopt dit op tot circa een derde.

Dit onderstreept het belang van een goed functionerend systeem van melding, beoordeling, opvolging en bescherming. Advocaten moeten erop kunnen vertrouwen dat contact met de deken tot interventie kan leiden en dat eventuele aangiftes worden opgenomen en worden behandeld conform het beleidskader Veilig Publieke Taak en dat bedreigingen serieus worden genomen en dat waar nodig passende maatregelen worden getroffen.

Vraag 8
Hoe wordt bij bedreigde advocaten de dreiging beoordeeld en wanneer komen maatregelen vanuit het stelsel Bewaken en Beveiligen in beeld?

Antwoord op vraag 8
Het taakveld bewaken en beveiligen omvat het stelsel beveiligen van personen, het lokaal domein en het bewaken en beveiligen van objecten en diensten. Dit taakveld werd voorheen aangeduid als het stelsel bewaken en beveiligen.

Een melding van een dreiging kan binnen het taakveld kenbaar worden via een aangifte of (dreigings)informatie van relevante veiligheidsdiensten. Voor opname in het stelsel beveiligen van personen staat de aard en de ernst van de dreiging centraal. Voorwaarde hiervoor is wel dat de dreiging tegen het leven is gericht en dat de dreiging afkomstig is van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit, terrorisme, (gefixeerde) eenlingen of statelijke actoren.

Het taakveld bewaken en beveiligen werkt op basis van actuele dreigingsinformatie en een gelaagde verantwoordelijkheidsverdeling. Personen in Nederland zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen veiligheid, met ondersteuning van werkgevers en organisaties die ervoor moeten zorgen dat zij hun werk veilig kunnen doen. De overheid kan aanvullende veiligheidsmaatregelen treffen wanneer die gezamenlijke inspanningen onvoldoende weerstand bieden tegen de dreiging en risico.

Als een persoon niet wordt opgenomen in het stelsel beveiligen van personen omdat niet aan de criteria wordt voldaan, maar de dreiging zodanig is dat er wel veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden, dan worden deze getroffen onder de verantwoordelijkheid van de Hoofdofficier van Justitie.

Vraag 9
Kunt u aangeven hoe de na de moord op advocaat Derk Wiersum beloofde structurele aandacht voor de weerbaarheid en de bescherming van advocaten heeft geleid tot structurele verbeteringen? Zijn deze maatregelen nog steeds afdoende? Zo nee, welke aanvullingen stelt u zich voor?

Antwoord op vraag 9
In 2019 is de werkgroep ‘brede aanpak beroepsgroepen’ ingericht. Deze werkgroep had als doel het versterken van de weerbaarheid van de beroepsgroepen, waaronder die van de advocatuur, door hen (beter) in staat te stellen om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid de weerbaarheid te vergroten en hierbij de rol als werkgever ten aanzien van hun medewerkers op dit terrein goed in te kunnen vullen. In 2020 is hieruit het Integraal Netwerk Weerbaarheidsversterking ontstaan waarbij onder voorzitterschap van de NCTV vertegenwoordigers van de vier beroepsgroepen (het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Rechtspraak, Nederlandse Orde van Advocaten en PersVeilig) periodiek samenkomen om kennis en best practices uit te wisselen. In 2026 is dit vaste netwerk aangevuld met vertegenwoordigers van het netwerk Weerbaar Bestuur en de politie. Daarnaast blijf ik structureel financiële middelen beschikbaar stellen waarmee de beroepsgroepen weerbaarheid verhogende trajecten in gang kunnen blijven zetten.

Nadien zijn binnen de advocatuur voorzieningen uitgewerkt en geborgd, zoals een 24/7 noodtelefoon, vertrouwensadvocaten, veiligheidsscans, weerbaarheidstrainingen, afscherming van persoonsgegevens en nauwere samenwerking met veiligheidspartners in arrondissementen en veiligheidsregio's. Dit vormt een structurele basis voor ondersteuning bij druk, dreiging of intimidatie.

Recente bevindingen laten zien dat incidenten nog te vaak voorkomen en dat meer nadruk nodig is op preventie en handelingsperspectief voorafgaand aan incidenten. Daarom wordt de aanpak doorontwikkeld langs vier lijnen:

- Opleiding en professionele ontwikkeling: verdere verankering van weerbaarheid in de beroepsopleiding en permanente ontwikkeling, inclusief training over beïnvloeding en manipulatie ter versterking van de bewustwording en professionele distantie.
- Ondersteuning in de beroepspraktijk: hulpmiddelen voor kantoren (ook digitale weerbaarheid), met specifieke aandacht voor kleine kantoren en zelfstandigen; inzet van dekens, inclusief vierogenprincipe in risicovolle zaken.
- Randvoorwaarden voor impactvolle zaken: een kader vanuit het dekenberaad voor aanvullende (veiligheids)middelen en -voorwaarden in uitzonderlijke, maatschappelijk ontwrichtende zaken, in samenwerking met ketenpartners.
- Signalering en samenwerking: versterking van (vroegtijdige) signalering en samenwerking in arrondissementen, veiligheidsregio's en landelijk.

Deze doorontwikkeling sluit aan op de herziening van de ELA en de inwerkingtreding van de OM-richtlijn voor fysiek geweld tegen functionarissen met een publieke taak. Waar nodig volgt verdere aanscherping op basis van evaluaties en ervaringen uit de praktijk.

Vraag 10
Sluit de huidige aanpak en het vernieuwde stelsel Bewaken en Beveiligen voldoende aan bij bedreigingen van advocaten die niet rechtstreeks voortkomen uit georganiseerde criminaliteit, maar wel vanwege hun beroepsuitoefening worden bedreigd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 10
De huidige aanpak en het taakveld bewaken en beveiligen zijn niet uitsluitend ingericht op bedreigingen die voortkomen uit de georganiseerde criminaliteit. Er wordt – zoals eerder geformuleerd – ingezet op het versterken van de weerbaarheid van advocaten via onder meer weerbaarheidsverhogende trajecten waarvoor structureel financiële middelen beschikbaar zijn gesteld. Het taakveld bewaken en beveiligen – waaronder het stelsel beveiligen van personen – vormt het sluitstuk van deze aanpak. Wanneer de betrokkene of diens werkgever onvoldoende in staat is om weerstand te bieden tegen een ernstige dreiging die voortvloeit uit een van de vier dreigingsfenomenen, kan de overheid besluiten aanvullende beveiligingsmaatregelen te treffen. Als een persoon niet wordt opgenomen in het stelsel beveiligen van personen omdat niet aan de criteria wordt voldaan, maar de dreiging zodanig is dat er wel veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden, dan worden deze getroffen onder de verantwoordelijkheid van de Hoofdofficier van Justitie.

Vraag 11
Bent u bereid om, samen met de Nederlandse Orde van Advocaten, politie en het Openbaar Ministerie, te bezien welke aanvullende maatregelen nodig zijn om bedreigde advocaten beter te beschermen en ervoor te zorgen dat bedreigingen altijd serieus worden opgevolgd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u deze inventarisatie delen met de Kamer?

Antwoord op vraag 11
Samen met de NOvA, dekens, de politie, het Openbaar Ministerie, de NCTV en andere partners binnen bijvoorbeeld het Integraal Netwerk Weerbaarheidsversterking wordt al doorlopend onderzocht waar de bestaande aanpak verder kan worden versterkt. Daarbij worden onder andere de ervaringen van advocaten en de uitkomsten van het onderzoek naar druk en dreiging binnen de Nederlandse advocatuur van Ipsos I&O betrokken.

[1] NOS, 10 september 2026, Advocaten die slachtoffers van partnergeweld bijstaan worden vaker bedreigd (https://nos.nl/artikel/2630427-advocaten-die-slachtoffers-van-partnergeweld-bijstaan-worden-vaker-bedreigd).